

Nejvyšší soud

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3757/2016

Datum rozhodnutí: 13. prosince 2016

Závěr: *Za situace, kdy účastník občanského soudního řízení popírá pravdivost obsahu výpovědi učiněné do protokolu v jiném řízení, nemůže soud založit skutkový závěr určující pro právní posouzení věci samé pouze na tomto listinném důkazu, aniž by k objasnění sporných skutečností provedl důkaz výsledkem této osoby jako svědka podle § 126 o. s. ř. Vzhledem k zásadě přímosti je nepřípustné nahrazovat důkaz výsledkem svědka, který byl navržen a lze jej objektivně provést, pouhým přečtením protokolu o výpovědi vyhotoveném v jiném řízení, neboť – kromě toho, že se účastníci občanského soudního řízení nemohou aktivně podílet na výslechu této osoby – soud nemůže posoudit věrohodnost (pravdivost) tohoto důkazu (jeho obsahu) s přihlédnutím ke skutečností nezachytitelným v protokolu, které významně dokreslují celkový názor o pravdivosti či nepravdivosti tvrzených (prokazovaných) skutečností. Takový důkaz listinou, který nabízí pouze písemně zachycenou výpověď osoby ke skutečností významným pro právní posouzení věci samé, nelze z hlediska jeho schopnosti prokázat sporné skutečnosti s co nejvyšší mírou jistoty (pravděpodobnosti) považovat za vhodný a dostačující. V případě, že účastník řízení pravdivost obsahu protokolu o výpovědi popírá, musí mít rovněž reálnou možnost svá tvrzení prokázat.*

Obsah: Spor byl veden o vydání bezdůvodného obohacení v částce přesahující 13 milionů korun. Soud prvního stupně žalobě vyhověl, avšak soud odvolací rozsudek změnil tak, že žalobu zamítl. Odvolací soud vyšel z toho, že zboží, které měl žalobce předat žalované, bylo ve skutečnosti vlastnictvím třetí osoby a že žalovaná toto zboží ani neodebrala. Tvrzení žalobce, že nevěděl, že zboží mu bylo pouze zapůjčeno jeho vlastníkem, soud neuvěřil. Žalovaná se proto nemohla bezdůvodně obohatit na úkor žalobce tím, že od něj zboží převzala, pokud

nebylo v žalobcově vlastnictví. Kromě jiných důkazů měla pro úvahu odvolacího soudu podstatný význam skutečnost, že v trestním řízení bylo výsledkem zjištěno, že obchody probíhaly pouze fiktivně za účelem (podvodného) získání finančních prostředků. V dovolání žalobkyně vytýkala soudu, že své rozhodnutí založil na jediném důkazu, a to na obsahu protokolu o výslechu obviněného v trestním řízení, když touto částí trestního spisu opakoval dokazování, aniž však k objasnění sporných skutečností provedl důkaz výsledkem této osoby jako svědka, který navrhovala a zároveň namítala, že obviněný může v trestním řízení vypovídat nepravdivě. Dovolací soud dovolání v tomto rozsahu vyhověl. Účastník řízení, na němž je povinnost tvrdit právně významné skutečnosti a navrhopat k jejich verifikaci důkazní prostředky, nemá – v procesním slova smyslu – právo na provedení jím navrženého důkazu před soudem, neboť je to soud, který ve smyslu § 120 odst. 1 věty druhé o. s. ř. rozhoduje, které z navržených důkazů provede. Nicméně, pokud soud takovému návrhu nevyhoví, v odůvodnění rozhodnutí vyloží (§ 157 odst. 2 o. s. ř.), z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval, a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě dospěl) navržené důkazy neprovedl. Odvolací soud takto nepostupoval.

Související judikatura: rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. září 2005, sp. zn. 30 Cdo 749/2005, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. března 2007, sp. zn. 21 Cdo 731/2006.

Relevantní ustanovení: § 126 občanského soudního řádu.

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 3778/2015

Datum rozhodnutí: 14. prosince 2016

Závěr: *Imisí ve smyslu ustanovení § 1013 občanského zákoníku jsou účinky fyzicky přesahující věc samu a působící na jiné osoby nebo na věci ve vlastnictví jiného negativním způsobem. Existence stavby, resp. oken v ní umístěných, sama o sobě imisí být nemůže, neboť se nejedná o žádný*

účinek, který by se – přímo nebo nepřímo – přenášel na sousední pozemek. Imisí by však mohly být účinky vycházející z takové stavby – např. stínění.

Obsah: Spor byl veden o vyslovení zákazu zdržet se šíření požárně nebezpečného prostoru umístěním a užíváním oken umístěných v boční stěně stavby ve vlastnictví žalovaných. Dále bylo předmětem sporu uložení povinnosti učinit blíže specifikovaná protipožární opatření. Oba nižší soudy žalobu zamítly. Žalobce podal dovolání, v němž se domáhal posouzení dosud neřešené otázky, zda může být imisí ve smyslu § 1013 odst. 1 občanského zákoníku zasahování požárně nebezpečným prostorem z pozemku jednoho vlastníka na pozemek druhého vlastníka, resp. zda požárně nebezpečný prostor může být za určitých podmínek imisí ve smyslu tohoto ustanovení. Rozsah § 1013 odst. 1 občanského zákoníku dle žalobce není omezen jen na exaktně měřitelné imise. Není možné připustit, aby se soudy nezabývaly tím, že požárně nebezpečný prostor vytvářený existencí oken v nemovitosti žalovaných přesahuje na pozemek ve vlastnictví žalobkyně jen proto, že jej nelze formálně kvantifikovat jako imisi. Nejvyšší soud dovolání odmítl, neboť položená právní otázka byla vyřešena již za účinnosti „starého“ občanského zákoníku. Podle § 1013 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku vlastník se zdrží všeho, co působí, že odpad, voda, kouř, prach, plyn, pach, světlo, stín, hluk, otřesy a jiné podobné účinky (imise) vnikají na pozemek jiného vlastníka (souseda) v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku; to platí i o vnikání zvířat. Zakazuje se přímo přivádět imise na pozemek jiného vlastníka bez ohledu na míru takových vlivů a na stupeň obtěžování souseda, ledaže se to opírá o zvláštní právní důvod. Přes rozdíly ve formulacích § 1012 a 1013 odst. 1 o. z. a § 127 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, vychází nová úprava z obdobných principů ochrany proti imisím, a lze tak i nadále přiměřeně vycházet z dosavadní judikatury. I když soud prvního stupně žalobu posoudil před 1. 1. 2014 podle § 127 odst. 1 občanského zákoníku, odvolací soud, který rozhodoval o odvolání po tomto dni, aplikoval správně § 1013 odst. 1 o. z.; na hmotněprávním a ani procesním postavení účastníků se po 1. 1. 2014 v této věci nic zásadně nezměnilo. Ustanovení § 127 odst. 1 občanského zákoníku ohledně imisí (obtěžování sousedů hlukem, prachem, popílkem, kouřem, plyny, parami, pachy, pevnými a tekutými odpady, světlem,

stíněním a vibracemi, jakož i vnikáním chovaných zvířata vnikat na sousedící pozemek) se totiž – přes odlišné slovní vyjádření – obsahově neliší od § 1013 odst. 1 o. z. Obtěžování ve smyslu § 127 odst. 1 občanského zákoníku představuje takový výkon vlastnického práva k věci, jehož důsledky fyzicky přesahují věc samu, a působí buď na jiné osoby, anebo na věci ve vlastnictví jiného, a to prokazatelně negativně. Obtěžování je třeba chápat objektivně, tj. z hlediska obvyklých společenských názorů, přičemž každý je povinen snášet imise z obvyčejného, normálního užívání věci. Existence stavby, resp. oken v ní umístěných, sama o sobě imisí být nemůže, neboť se nejedná o žádný účinek, který by se – přímo nebo nepřímo – přenášel na sousední pozemek. Imisí by však mohly být účinky vycházející z takové stavby – např. stínění.

Související judikatura: rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. června 2015, sp. zn. 22 Cdo 3277/2014, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. července 2012, sp. zn. 22 Cdo 296/2011.

Relevantní ustanovení: § 1013 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 2873/2015

Datum rozhodnutí: 21. prosince 2016

Závěr: *Sdělení čísla účtu u peněžního ústavu, na který má být platba poukázána, představuje věřitelovu součinnost potřebnou k tomu, aby dlužník řádně splnil svůj dluh, jehož výše překračuje zákonem č. 254/2004 Sb. stanovený limit. Jestliže na výzvu potřebné údaje věřitel bez zbytečného odkladu neposkytne, nemůže být dlužník v prodlení s plněním peněžitého dluhu, neboť zákon mu zakazuje plnit jinak než bezhotovostním převodem peněžních prostředků prostřednictvím peněžního ústavu. Spolupůsobení nutné k tomu, aby dlužník mohl splnit svůj peněžitý závazek, vyžaduje – jedli o dluh donosný – aktivitu dlužníka. Je na dlužníku, aby údaje potřebné k provedení bezhotovostní platby získal; teprve tehdy, nereaguje-li věřitel na jeho výzvu, dostává se do prodlení, jež vylučuje prodlení dlužníka. Jestliže dlužník žádnou aktivitu nevyvine, tedy věřitele o sdělení údajů potřebných k provedení platby nepožádá, nelze dovodit, že by věřitel nutné spolupůsobení neposkytl.*

Obsah: Spor byl veden o zaplacení částky odpovídající úrokům z prodlení v souvislosti s úmrtím společníka společnosti s ručením omezeným. Dle společenské smlouvy nemohl být obchodní podíl předmětem dědění

a oprávněným osobám (dědicům) vznikal nárok na vypořádací podíl. Správkyni dědictví (navrhovatelce) bylo oznámeno schválení účetní závěrky a následně k její výzvě jí byl vyplacen vypořádací podíl. Navrhovatelka se pak žalobou domáhala zaplacení úroků z prodlení z toho důvodu, že dle jejího názoru jí byl vypořádací podíl vyplacen opožděně, nikoliv ve lhůtě bez zbytečného odkladu ve smyslu § 150 odst. 3 obchodního zákoníku. Soud prvního stupně žalobu zamítl, avšak odvolací soud rozsudek změnil s tím, že žalobě v podstatném rozsahu vyhověl. Odvolací soud souhlasil s argumentem, že nárok navrhovatelky na vyplacení vypořádacího podílu vznikl dříve, než společnost svou povinnost splnila; společnost se proto dostala do prodlení s plněním svého závazku a musí proto uhradit úrok z prodlení. V dovolání pak společnost vznesla řadu otázek dle jejího tvrzení buď Nejvyšším soudem neřešených, nebo řešených, avšak způsobem, který odvolací soud nerespektoval. Nejvyšší soud konstatoval, že na splatnost vypořádacího podílu nemá vliv rozhodnutí soudu o potvrzení nabytí dědictví (popř. o schválení dohody dědiců) po zesnulém společníkovi. Až do vypořádání dědictví pravomocným usnesením soudu o dědictví jsou dědici považováni za vlastníky celého majetku patřícího do dědictví (všech věcí, práv a jiných majetkových hodnot zůstavitele), z právních úkonů, týkajících se věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot patřících do dědictví, jsou oprávněni a povinni vůči jiným osobám společně a nerozdílně a jejich dědický podíl vyjadřuje míru, jakou se navzájem podílejí na těchto právech a povinnostech. Je-li více dědiců oprávněných žádat po dlužníku plnění společně a nerozdílně, znamená to mimo jiné, že dlužník je povinen splnit v celém rozsahu dědici, který o plnění požádal první, a že ostatní dědicové nemohou nic žádat od dlužníka, jenž splnil celý závazek jednomu z dědiců, kteří jsou vůči němu oprávněni společně a nerozdílně. Pokud jde o běh lhůty k vydání vypořádacího podílu, ta počíná běžet vždy od okamžiku, kdy bylo s uvolněným obchodním podílem zákonem předvídaným způsobem naloženo, nejpozději však ode dne, kdy uplynula zákonná šestiměsíční lhůta pro dispozici s uvolněným obchodním podílem, stanovená § 113 odst. 6 obchodního zákoníku. Společnost pak namítala, že teprve z výzvy navrhovatelky se dozvěděla číslo účtu, na který mohla vypořádací podíl poukázat, a že navrhovatelka až tímto okamžikem splnila povinnost

poskytnout spolupůsobení ve smyslu § 370 obchodního zákoníku. Podle zákona o omezení plateb v hotovosti byl poskytovatel platby přesahující 350 000 Kč povinen provést platbu bezhotovostně. Sdělení čísla účtu u peněžního ústavu, na který má být platba poukázána, představuje věřitelovu součinnost potřebnou k tomu, aby dlužník řádně splnil svůj dluh, musí-li postupovat dle zákona o omezení plateb v hotovosti. Nemá-li věřitel bankovní účet, splní povinnost spolupůsobení ve smyslu § 370 obchodního zákoníku i tím, že dlužníku sdělí adresu, na níž mu lze peněžní prostředky poukázat prostřednictvím provozovatele poštovních služeb formou poštovního poukazu. Jsou-li věřiteli pohledávky na zaplacení vypořádacího podílu dědicové zesnulého společníka, o jejichž dědickém právu není pochyb, musí společnost (dlužník) vyvinout aktivitu, aby zjistila okruh dědiců, kteří jsou oprávněni (společně a nerozdílně) plnění přijmout, a vyzvat je (některého z nich) k poskytnutí údajů potřebných k provedení bezhotovostní platby. Teprve tehdy, nereaguje-li takto oslovený dědic (žádný z oslovených dědiců), dostávají se dědicové (jakožto věřitelé pohledávky na zaplacení vypořádacího podílu) do prodlení. Při posuzování délky lhůty „bez zbytečného odkladu“, upravené v § 150 odst. 3 obchodního zákoníku, je třeba zohlednit úkony a čas, nezbytné ke zjištění dědiců a k získání údajů pro provedení bezhotovostní platby. Protože odvolací soud vyšel z toho, že součinnost dědiců v této věci třeba nebylo, jeho závěry byly chybné. Dovolání proto Nejvyšší soud vyhověl.

Související judikatura: rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. září 2015, sp. zn. 21 Cdo 1684/2015, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2013, sp. zn. 33 Cdo 337/2012.

Relevantní ustanovení: § 4 zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, § 150 odst. 3 a § 370 obchodního zákoníku.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 4071/2016

Datum rozhodnutí: 1. prosince 2016

Závěr: *Protože občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014 obsahuje ustanovení § 1028 o. z., které stanoví neznatelné nebo pochybné hranice podle kritéria poslední pokojné držby nebo slušného uvážení soudem nově upravuje, a současně se zachovává možnost žalovat na určení vlastnického práva, je-li hranice pozemků mezi účastníky řízení subjektivně sporná, bude vždy záležet na tom,*

jakým způsobem žalobce žalobou uplatněný nárok skutkově vymezí a jaké důkazy k prokázání ve věci rozhodných skutečností předloží, popřípadě soudu navrhně. Žaloba na „určení sporné hranice“ mezi pozemky, o které žalobce tvrdí, že ji lze objektivně zjistit, avšak existuje spor o její průběh mezi účastníky řízení, je jen zvláštním případem žaloby na určení vlastnického práva žalobce; soud za použití pravidel pro dokazování ve sporném řízení zkoumá, kudy vede sporná hranice, a pokud zjistí, že žalobcova tvrzení jsou správná, žalobě vyhoví, jinak ji zamítne. Naopak žaloba podle § 1028 o. z. se opírá o tvrzení, že skutečný průběh hranice nelze zjistit a žádá o její nové vymezení či stanovení. Nelze pochopitelně vyloučit situaci, kdy se žalobce v řízení na základě vývoje dokazování rozhodne pro změnu žaloby z původního požadavku na určení subjektivně sporné hranice mezi pozemky na její nové stanovení. Pro takový případ bude nutné postupovat podle § 95 o. s. ř., neboť každá z uvedených žalob se opírá o jiný skutkový stav a o jiné zákonné ustanovení.

Obsah: Spor byl veden o určení vlastnického práva k pozemkům, které mělo svůj původ ve výsledcích dědického řízení z 50. let minulého století a na něj navazující další kroky právních nástupců původního vlastníka. Výsledkem těchto kroků byl duplicitní zápis vlastnického práva, jehož odstranění se žalobce domáhal. Soud prvního stupně žalobě vyhověl a určil předmět vlastnictví (pozemek, resp. jeho část) pro žalobce. Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil s tím, že nebyl vyčerpán celý předmět sporu. Žalobce se totiž domáhal též určení vlastnického práva k dalším pozemkům, avšak zde by bylo nutno nejdříve vyměřit vlastnickou hranici, jež byla sporná. To však soud prvního stupně neučinil. Podle odvolacího soudu je přitom tato hranice nejasná od samého počátku, tj. od původního dědického řízení. S účinností od 1. 1. 2014 přitom mohou soudy rozhodovat o sporech o hranice mezi pozemky, jsou-li hranice neznatelné nebo pochybné. Proti rozhodnutí odvolacího soudu podali odvolání žalobci. Namítali, že ani po 1. 1. 2014 nemůže rozhodnutí vydané ve smyslu § 1028 občanského zákoníku odstranit stav duplicity zápisu vlastnického práva v katastru nemovitostí, byť připustili, že otázka určení hranice dle § 1028 občanského zákoníku je možná pro právní vztahy mezi účastníky klíčová. Nejvyšší soud dovolání projednal, a to kvůli vyřešení otázky, zda v řízení o určení vlastnického práva k nemovité věci, jež se zapisuje do katastru nemovitostí, může být stav duplicity zápisu vlastnického práva v katastru po 1. 1. 2014 řešen

v intencích § 1028 občanského zákoníku tehdy, jestliže pochybnost o průběhu hranice mezi pozemky vyplývá z jejího rozdílného zobrazení v geometrických plánech předkládaných účastníky řízení. Podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 nebylo zásadně možné v civilním soudním řízení žádat vydání konstitutivního rozhodnutí, kterým by byly hranice pozemků, jež nebylo možné objektivně zjistit, určeny. Vznikl-li mezi vlastníky sousedních nemovitostí spor o hranice pozemku či parcely, nemohl se žalobce u soudu domáhat opravy výměry parcely v katastru nemovitostí ani určení průběhu hranice mezi parcelami či pozemky. V takovém případě bylo třeba sporný pozemek (jeho část) vymezit zásadně geometrickým plánem; vlastnictví takto identifikovaného pozemku mohlo být předmětem soudního řízení. Protože občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014 obsahuje ustanovení § 1028, které stanovení neznatelné nebo pochybné hranice podle kritéria poslední pokojné držby nebo slušného uvážení soudem nově upravuje, a současně se zachovává možnost žalovat na určení vlastnického práva, je-li hranice pozemků mezi účastníky řízení subjektivně sporná, bude vždy záležet na tom, jakým způsobem žalobce žalobou uplatněný nárok skutkově vymezí a jaké důkazy k prokázání ve věci rozhodných skutečností předloží, popřípadě soudu navrhně. Žaloba na „určení sporné hranice“ mezi pozemky, o které žalobce tvrdí, že ji lze objektivně zjistit, avšak existuje spor o její průběh mezi účastníky řízení, je jen zvláštním případem žaloby na určení vlastnického práva žalobce; soud za použití pravidel pro dokazování ve sporném řízení zkoumá, kudy vede sporná hranice, a pokud zjistí, že žalobcova tvrzení jsou správná, žalobě vyhoví, jinak ji zamítne. V případě, že žalobce svá tvrzení ohledně průběhu hranice neprokáže, soud nemůže bez změny žaloby hranici určit podle poslední držby či podle svého uvážení, ale musí žalobu zamítnout. Jde o řízení o vydání deklaratorního rozhodnutí, jehož smyslem je určení skutečných hmotněprávních vztahů tak, jak byly zjištěny ke dni vyhlášení rozhodnutí soudu. Naopak žaloba podle § 1028 o. z. se opírá o tvrzení, že skutečný průběh hranice nelze zjistit a žádá o její nové vymezení či stanovení. Nelze pochopitelně vyloučit situaci, kdy se žalobce v řízení na základě vývoje dokazování rozhodne pro změnu žaloby z původního požadavku na určení subjektivně sporné hranice mezi pozemky na její nové stanovení. Pro takový případ bude nutné postupovat podle

§ 95 o. s. ř., neboť každá z uvedených žalob se opírá o jiný skutkový stav a o jiné zákonné ustanovení. Pokud odvolací soud uzavřel, že žalobce měl po 1. 1. 2014 žalobu přizpůsobit stavu, kdy hranice mezi pozemky je nejasná, pak zcela pominul, že tato nejasnost není založena na objektivní nemožnosti průběh hranice určit, ale na rozdílných představách žalobců na straně jedné a žalovaných na straně druhé o jejím průběhu. Subjektivní pochybnost vychází z odlišného názoru stran na to, zda a do jaké míry předložené geometrické plány, jež se staly podkladem pro zpracování katastrální mapy, z níž stav zápisu v katastru nemovitosti vychází, odpovídají původní dědické dohodě.

Související judikatura: rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. března 2003, sp. zn. 22 Cdo 2409/2002, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. května 2015, sp. zn. 22 Cdo 4822/2014.

Relevantní ustanovení: § 1028 občanského zákoníku.

Ústavní soud

Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. III.ÚS 1020/16

Datum rozhodnutí: 28. února 2017

Závěr: *Je porušením práva na spravedlivý proces, pokud odvolací soud vydá překvapivě rozhodnutí založené na uplatnění institutu dobrých mravů při posouzení promlčení, ačkoliv žádný z účastníků tímto institutem neargumentoval, přičemž odvolací soud neupozorní účastníky na to, že takový institut hodlá použít a nedá účastníkům řízení možnost se k tomuto postupu vyjádřit.*

Obsah: Spor byl před obecnými soudy veden o zaplacení částky bezdůvodného obohacení. Soud prvního stupně žalobu zamítl, avšak odvolací soud rozsudek změnil a povinnost zaplatit žalovanou částku žalovaným uložil. Podstata věci byla v tom, že žalobce žalovaným, v té době manželům, jednak poskytl určitou částku, jednak za ně splácel jejich úvěr. Poté, kdy by žalobce splatil celý úvěr žalovaných, měli žalovaní převést do vlastnictví žalobce svůj rodinný dům, jehož užívání žalobci umožnili. Tato dohoda však byla pouze ústní. Žalovaný následně podepsal žalobci listinu o uznání dluhu, avšak žalovaná (stěžovatelka) to odmítla učinit. Závazky žalovaných dle soudu prvního

stupně nevznikly na základě platného právního úkonu, tedy se žalovaní bezdůvodně obohatili na úkor žalobce. Podle soudu prvního stupně však listina o uznání dluhu neměla zákonem dané náležitosti, a proto nedošlo k prodloužení běhu promlčecí lhůty. Žalovaní se promlčení dovolali. Na rozdíl od soudu prvního stupně však odvolací soud dovodil, že námitka promlčecí byla vznesena v rozporu s dobrými mravy, a proto žalobě v rozsahu, ve kterém mělo jít o vydání bezdůvodného obohacení, vyhověl. Zánik nároku v důsledku promlčení by byl dle odvolacího soudu nepřiměřeně tvrdým postihem žalobce. Nejvyšší soud dovolání odmítl. Ústavní stížnost podala žalovaná. Namítala, že veškeré závazky vznikly pouze žalovanému, ona sama nikdy se závazky nesouhlasila, peníze nepřijala a výše závazku přesáhla míru přiměřenou majetkovým poměrům žalovaných. Dále nesouhlasila s tím, že námitka promlčení byla podána v rozporu s dobrými mravy a je tak projevem zneužití práva na úkor žalobce. Pro všechny subjekty soukromoprávních vztahů platí zásada „bdělým náležitě práva“, přičemž žalobce nečinil žádné relevantní kroky k naplnění (respektive alespoň formalizaci) smluvního vztahu, jehož vznik se celé řízení snaží prokázat. Žalobce rozpor výkonu práva s dobrými mravy nenamítal, krajský soud tak v rozporu se zásadou kontradiktornosti nepřipustným způsobem nahradil jeho procesní aktivitu. Žalovaná je přesvědčena, že napadené rozhodnutí krajského soudu bylo překvapivým rozhodnutím, neboť se žalovaní k aplikaci dobrých mravů nemohli vyjádřit; tím rozhodnutí vybočilo z ústavních mezí. Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl mj. ve vztahu k námitce nepřipustné aplikace generální klauzule dobrých mravů. V průběhu řízení před okresním soudem nebyla otázka aplikace klauzule dobrých mravů při posouzení promlčení zvažována, žalobce jí neargumentoval, a to ani v odvolání. Krajský soud tak nepřisvědčil právním argumentům žalobce v tomto směru, nýbrž na zjištěný skutkový stav uplatnil takovou právní kvalifikaci, s níž účastníci řízení nepočítali, popř. z ní nevycházeli; poprvé se totiž o zastávaném právním názoru krajského soudu na potřebu uplatnění klauzule dobrých mravů dozvěděli až z napadeného rozsudku krajského soudu, resp. jeho odůvodnění. Podle judikatury Ústavního soudu však nutnost zpřístupnění odchylného právního názoru účastníkům vyplývá i z faktu, že odvolatel svým odvoláním brojí proti určitému skutkovému stavu

a jeho právnímu posouzení, jak k němu dospěl soud prvního stupně; odvolací odpůrce se potom vyjadřuje k argumentaci obsažené v odvolání. Argumentace odvolatele i odvolacího odpůrce se tedy vztahuje k napadenému prvoinstančnímu rozhodnutí, přičemž žádný z nich v době, kdy podává odvolání či vyjádření k němu, nemůže předpokládat, zda odvolací soud zaujme jiný právní názor, jakou bude mít tento právní názor podobu, a jaké skutkové a právní důvody by z hlediska tohoto odlišného právního názoru měly být relevantní. Jestliže odvolací soud uplatní právní posouzení věci, které je odlišné od právního posouzení věci soudem prvního stupně, jakož i od traktované právní argumentace účastníků řízení, a nedá jim příležitost se k němu vyjádřit, porušuje právo na slyšení podle čl. 38 odst. 2 Listiny. Podle judikatury

Ústavního soudu i Nejvyššího soudu se navíc uplatnění námítky promlčení může přičít dobrým mravům jen ve výjimečných případech, odůvodňujících významný zásah do principu právní jistoty, proto nebylo možno od účastníků řízení rozumně očekávat, že budou tento procesní postup předpokládat. Podle judikatury Ústavního soudu i Nejvyššího soudu se navíc uplatnění námítky promlčení může přičít dobrým mravům jen ve výjimečných případech, odůvodňujících významný zásah do principu právní jistoty.

Související judikatura: náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 777/07, náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 718/11.

Relevantní ustanovení: čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Zpracoval Jan Tryzna

Knižní novinky z edice Právo prakticky

Zajištění a utvrzení dluhu v praxi

Martin Pelikán

Publikace formou praktických příkladů, vzorů a tabulek seznamuje autor čtenáře s instituty používanými v právní praxi k zajištění a utvrzení dluhu, kterými jsou například ručení, finanční záruka, směnka, zástavní právo, smluvní pokuta a další. Na konci knihy najde čtenář praktické vzory, kterými jsou například zástavní smlouva k nemovitým věcem nebo smlouva o zákazu zcizení a zatížení nemovitostí. Autor tak ve své knize zúročil své každodenní zkušenosti z advokátní praxe.

Správa cizího majetku

Lucie Josková, Lukáš Pěsna

Knihy se věnuje institutu správy cizího majetku, který do našeho právního řádu v ucelené podobě přinesla rekodifikace soukromého práva. Cílem publikace je přinést přehledné zpracování této problematiky, kdy mimořádná pozornost je věnována problematice svěřenského fondu, který je v českém právu regulován jako zvláštní druh správy cizího majetku.

Autoři se snaží přinášet odpovědi na řadu otázek, které s sebou tento nový institut přináší. Nabízejí vlastní řešení, k bližšímu pochopení

nabízejí stručné příklady.

Publikace je rozdělena do šesti částí. Úvodní kapitola obsahuje pouze stručný přehled o správě cizího majetku s tím, že o jejích jednotlivých aspektech je pojednáno podrobně v částech následujících. Závěrečná část je pak věnována úpravě svěřenského fondu. Nedílnou součástí publikace je i pojednání o účetních a daňových aspektech správy cizího majetku, resp. svěřenského fondu.

Publikace je určena advokátům, notářům, eventuálně jiným právníckým profesím zabývajícím se otázkami spojenými se správou cizího majetku. Rovněž může posloužit zájemcům z řad potenciálních správců cizího majetku, včetně bank, fondů, cenných papírů apod.

Publikaci si můžete objednat na obchod.wolterskluwer.cz nebo ji koupíte u svého knihkupce.